

Plan van Aanpak duurzaamheid Asten 2017-2020

Motto

Het beste moment om een boom te planten is 20 jaar geleden. Het op een na beste moment is vandaag.

Inleiding

De aarde warmt op en vervuult. Dit levert wereldwijd problemen op voor mens en milieu. Om de opwarming te beperken en de aarde leefbaar te houden moeten wereldwijd overheden, bedrijven en burgers de handen ineen slaan. Ieder land, iedere streek, iedere gemeenschap en iedere burger moet zijn steentje bijdragen om de doelen van het klimaatakkoord van Parijs te halen. Ook Asten staat voor een grote uitdaging: De vraag is niet òf we maatregelen nemen maar met welke maatregelen we beginnen om duurzaam te ontwikkelen¹. In de -samen met de burgers opgestelde-toekomstagenda 'Asten 2030' neemt duurzaamheid dan ook een belangrijke plaats in.

In het Duurzaamheidsbeleid gemeente Asten hebben we vastgelegd wat onze lange termijndoelen zijn op het gebied van duurzaamheid. Dit plan van aanpak gaat over de maatregelen die we op korte termijn gaan nemen om op lange termijn onze doelen te halen. We kiezen er in deze periode voor om zo veel mogelijk aan te sluiten bij initiatieven van het rijk, de provincie en MRE-gebied. Zo kunnen we snel aan de gang en maken we gebruik van al ontwikkelde kennis.

In dit plan van aanpak ligt de focus op het boeken van resultaten in 2018, 2019 en 2020. Zichtbare resultaten inspireren immers en zetten aan tot verdere acties. Zo ontstaat een vliegwiel dat tot versnelling leidt. Bovendien is er op het gebied van energie, klimaatbestendigheid en circulaire economie veel in beweging. Hierbij is het passend een uitvoeringsplan te maken dat de gemeente niet voor langere periode vastlegt en immobiel maakt.

Vanwege de dynamiek reserveren we ook ruimte binnen de periode 2018-2020 om in te springen op initiatieven die nog niet lopen en die we niet kennen maar waarvan we weten dat ze zullen ontstaan.

---

¹ Definitie duurzame ontwikkeling: "Ontwikkeling die aansluit op de behoeften van het heden zonder het vermogen van toekomstige generaties om in hun eigen behoeften te voorzien in gevaar te brengen" (VN-commissie Brundtland, 1987).

Wat willen we bereiken?

In het duurzaamheidsbeleid gemeente Asten wordt ingezoomd op zes deelonderwerpen:

- **Energie**
- Duurzaam bouwen
- Afval en materialen
- **Klimaatadaptatie**
- Biodiversiteit
- **Duurzaam inkopen**

In deze periode willen we zelf met name stappen zetten op het gebied van energie, klimaatadaptatie en duurzaam inkopen. Op deze vlakken is veel in beweging en zijn de opgaves groot. Overkoepelend aan deze thema's is het noodzakelijk de bewustwording over duurzaamheid te vergroten.

1. Bewustwording

Bijna iedereen is zich er van bewust dat de opwarming van de aarde een probleem vormt voor de mensheid. Toch weten maar weinig mensen hoe urgent het probleem is wat zij zelf moeten en kunnen doen om de effecten daarvan te beperken. Om in beweging te komen moeten we mensen bewust maken van hun eigen rol en taak, zowel in het privéleven als op het werk. Alle projecten die we starten bevatten daarom een communicatieparagraaf waarin staat welke communicatiemiddelen we inzetten om te informeren en te enthousiasmeren.

2. Energiebesparing

Alle energie die je niet gebruikt hoeft je niet duurzaam op te wekken. Duurzaamheid begint dus met besparen. Dit geldt voor burgers, bedrijven en de gemeente zelf. Veel maatregelen om energie te besparen (zoals isolatie) zijn door individuen te nemen. Dit maakt dat op korte termijn veel te bereiken is op het gebied van energiebesparing. De gemeente geeft hierbij het goede voorbeeld.

3. Energieopwekking

Iedereen met een dak dat gunstig ten opzichte van de zon ligt kan energie opwekken met zonnepanelen. Ook hiervoor geldt dat dit snel te realiseren is omdat individuen hier zelf over gaan. Op korte termijn kan de opwekking van duurzame energie in de gemeente hiermee flink omhoog.

4. Klimaatadaptatie

We zullen moeten leven met de effecten van klimaatverandering. Voor onze streken houdt dat in dat onder andere in dat we meer hevige buien krijgen en meer warme, droge periodes. Daar willen we beter mee om kunnen gaan. In het GRP zijn maatregelen opgenomen die de gemeente uitvoert om dit te bereiken. Ook in tuinen en bij bedrijven is winst te halen. Burgers worden hierbij gestimuleerd en ondersteund.

5. Duurzame inkoop

De gemeente zal in 2017 het manifest duurzaam inkopen ondertekenen. Hiermee wordt een verdere stap gezet op weg naar een circulaire economie². Bij alle inkoop zal duurzaamheid een beoordelingsfactor worden.

6. Uitvoeringsprogramma middellange termijn (3-10 jaar)

Voor de korte termijn ligt de focus op de snel te realiseren zaken. Om de doelen te halen moeten echter ook minder snel te realiseren maatregelen worden genomen. Te denken valt aan het aanpassen van regelgeving, ruimte geven aan onderzoek en experimenten, aanpassen van de openbare ruimte, enzovoort. We stellen een maatregelenpakket op dat na 2019 de energietransitie, klimaatbestendigheid en de circulaire economie verder vorm geeft. Dit doen we in overleg en in samenwerking met partijen die ons hiermee verder kunnen helpen. Samenwerking is gericht op het vergroten van de kans op succes en efficiëntie. Per maatregel kan de samenwerking wisselen.

---

² In de circulaire economie worden producten en materialen hergebruikt en behouden grondstoffen hun waarde. Dit is anders dan in het huidige systeem, waarin grondstoffen worden omgezet in producten die aan het einde van hun levensduur worden vernietigd.

Wat doen we hiervoor?

Waar zijn we al mee bezig anno 2017

Hoewel er tot nu toe geen vastgestelde duurzaamheidsvisie was hebben we niet stil gestaan de afgelopen jaren. Een paar van de onderwerpen zijn we al langer mee bezig zijn:

- We voldoen al aan de landelijke doelen voor afvalscheiding 2020. (=75% scheiding)
- We vervangen de oude straatverlichting planmatig door ledverlichting. De verwachting is dat in 2036 alle lampen vervangen zijn.
- In het gemeentelijk rioleringsplan (GRP) 2013-2017 zijn maatregelen genomen om de te verwachten piekbuien beter op te vangen.
- Het gemeentelijke gebouw waarin het Klok- en Peelmuseum huist, is het duurzaamste van Nederland. Het streven van het museum is om in 2020 energieneutraal te zijn.
- De elektriciteit die de gemeentelijke gebouwen gebruiken was al 100% duurzaam. Sinds kort komt deze energie bovendien van de lokale biovergistingsinstallatie in Someren.
- Sinds 1 juli 2017 kopen we standaard duurzame kantoorartikelen in.

Wat gaan we daarvoor extra doen in 2017, 2018, 2019 en 2020?

De maatregelen die we nemen zijn gericht op een of meerdere onderwerpen in de paragraaf 'Wat willen we bereiken?':

1. Bewustwording
2. Energiebesparing
3. Energieopwekking
4. Klimaatbestendigheid
5. Duurzame inkoop
6. Uitvoeringsprogramma middellange termijn (3-10 jaar)

1a. Ondersteunen van particulieren en organisaties

Veel burgers en bedrijven willen alleen of in een groep energie besparen en opwekken maar weten niet hoe. We gaan burgers actief informeren. We investeren zowel in het leveren van kennis (aan individuen) op het gebied van techniek (welke maatregelen en hoe) als in het leveren van kennis (aan groepen) op het gebied van organisatie (oprichten coöperatie, communicatie). Daarnaast zoeken we naar ruimte in de regelgeving als initiatieven hierop lijken te stranden.

- We nemen deel aan een pilot van de provincie waarbij initiatiefnemers worden ondersteund door professionals om hun initiatief een stap verder te brengen.

1b. Instellen denktank/burgerpanel duurzaamheid

Duurzaamheid vraagt een inspanning van iedereen. De overheid heeft daarbij een sturende en stimulerende rol. Om als overheid zo effectief mogelijk te zijn in het helpen om die inspanning te leven is het van belang voeling te krijgen en te houden met de burgers en bedrijven. De denktank bestaat uit betrokken Astenaren die de gemeente voeden en toetsen zodat de maatregelen die de gemeente neemt aansluiten bij wat de Astenaar nodig heeft.

- We roepen burgers in de gemeente via diverse kanalen op om deel te nemen in een denktank/burgerpanel duurzaamheid.
- We vragen de denktank om de gemeente te voeden met informatie vanuit hun netwerk, ideeën aan te dragen voor nieuwe gemeentelijke projecten en de gemeentelijke duurzaamheidsplannen te toetsen.

1c. Bevorderen kennis en kunde bij ambtelijke organisatie

Bijna iedere ambtenaar heeft in zijn/haar functie te maken met duurzaamheid. Of het nu gaat om het inrichten en beheren van de openbare ruimte, over het adviseren over/vergunnen van bouwactiviteiten of over een gezond leefklimaat voor de burgers gaat. Alleen een goed toegerust ambtelijk apparaat kan duurzaam inkopen en kansen creëren en inspelen op kansen die zich voordoen op het gebied van duurzaamheid. Daarnaast zijn alle ambtenaren ook burgers die ambassadeur duurzaamheid kunnen zijn voor hun familie, vrienden en kennissen.

- We maken een scan van de aanwezige gemeentelijke kennis en de benodigde kennis per vakgebied
- Per vakgebied bekijken welke quick wins er zijn en voeren die door
- We leiden medewerkers op om duurzaam te werken (bijvoorbeeld cursus 'het nieuwe rijden') en/of duurzaam in te kopen (bijvoorbeeld CO₂-prestatieladder)
- We bouwen aan een kennisnetwerk binnen MRE gebied.

1d. Prestatieafspraken woningbouwcorporaties

Ieder jaar maakt de gemeente afspraken met de woningbouwcorporaties over onder andere de betaalbaarheid en de beschikbaarheid van sociale huurwoningen. Hieraan voegen we duurzaamheid als thema toe. We maken afspraken over het tempo van verduurzaming van de bestaande en de nieuw te bouwen woningvoorraad.

2a. Verduurzamen gemeentelijke en maatschappelijke gebouwen

De gemeente Asten wil het goede voorbeeld geven. Een onderdeel hiervan is het verduurzamen van de gemeentelijke en maatschappelijke gebouwen. Voor de gemeentelijke gebouwen is al een onderhoudsplan vastgesteld. Destijds is gekozen voor de minimale variant waarmee we niet aan de nieuwe duurzaamheidsdoelstellingen zullen voldoen. We gaan dit heroverwegen en voegen aan het plan de maatschappelijke gebouwen toe omdat daar naar verwachting veel winst is te behalen. Met name bij de bouw van scholen is veel winst te boeken in duurzaamheid en bewustwording. We maken zo veel mogelijk werk met werk. Dit houdt in dat we op natuurlijke momenten zoals bouw of (grootschalig) onderhoud bekijken welke duurzaamheidsmaatregelen zinnig zijn om te nemen.

- We inventariseren de staat van de maatschappelijke gebouwen en maken een plan om deze samen met de gebruikers/eigenaren te verduurzamen.
- We heroverwegen het onderhoudsplan gemeentelijke gebouwen op het gebied van duurzaamheid.
- Bij nieuwbouw ondersteunen we scholen om duurzame gebouwen (nul op de meter) te bouwen.

2b. Bedrijvenbezoek

Via de ODZOB loopt een project waarbij we steekproefsgewijs bedrijven bezoeken om een energiescan te doen en ze te wijzen op de verplichting energiemaatregelen te nemen die binnen 5 jaar terugverdiend worden (wet Milieubeheer). Elders is de ervaring dat deze bezoeken leiden tot meer duurzaamheidsinvesteringen bij de bezochte bedrijven. We willen dit project voortzetten en uitbreiden.

- We zetten het project van de ODZOB voort en breiden het aantal bedrijfsbezoeken per jaar uit (naar 50). Daarbij gaan we bedrijven actief adviseren en ondersteunen bij verdere verduurzaming.

2c. Beleidsregels laadpalen

Niet iedereen die een elektrische auto wil rijden kan die opladen op eigen terrein. Deze mensen zouden graag dicht in de buurt van hun woning een laadpaal in de openbare ruimte willen. Aan het plaatsen van laadpalen in de openbare ruimte

kleven diverse consequenties. Om de ontwikkeling in goede banen te leiden willen we hiervoor beleidsregels opstellen.

- We stellen beleidsregels op voor laadpalen in de openbare ruimte.

3a. MRE Zonnepanelenproject (in opstart)

We doen mee met het MRE zonnepanelenproject waarbij iedereen met een geschikt dak –ongeacht financiële draagkracht- zonnepanelen kan laten plaatsen. De meeste werkzaamheden worden uitgevoerd door de serviceprovider die de burgers gaat ontzorgen. De gemeente zal alleen een rol spelen bij de voorlichting over het project.

- We roepen zowel in MRE-verband als via eigen kanalen burgers via diverse kanalen op om mee te doen met het zonnepanelenproject.

3b. Beleidsregels zonnevelden

De provincie heeft in de Verordening Ruimte de mogelijkheden voor het inrichten van zonnevelden verruimd. In het bestemmingsplan buitengebied van de gemeente is hiermee nog geen rekening gehouden. Om de opwekking van zonne-energie in het buitengebied in goede banen te leiden willen we hiervoor beleidsregels opstellen.

- We stellen beleidsregels op voor installaties voor het opwekken van duurzame energie in het buitengebied.

4a. Verlengen Gemeentelijk RioleringsPlan (GRP) 2013-2017

Het GRP 2013-2017 gaan we verlengen tot 2019. Daarna zal het onderwerp water en riolering conform Omgevingswet opgenomen worden in de op te stellen omgevingsvisie, -plan, en –programma. Bij de verlenging wordt het hemelwaterbeleid aangescherpt. Er worden zwaardere eisen gesteld aan ontwikkelingen zodat meer hemelwater op eigen terrein wordt geïnfiltreerd.

4b. Rainproof (Amsterdam)

In Peelverband gaan we, naar het model Amsterdam Rainproof, gezamenlijk met waterschap, burgers, bedrijven en kennisinstellingen iedereen motiveren om maatregelen te nemen tegen Wateroverlast, watertekort, hitte. Het activeren van partijen kost vraagt veel tijd, enthousiasme en een lange adem. Hiervoor is een meerjarig commitment nodig.

- Asten gaat een actieve, initierende rol spelen bij het opzetten van het peelproject Rainproof.

5. Manifest Duurzaam inkopen

In 2007 heeft de gemeente de landelijke 'verklaring duurzaam inkopen' ondertekend. Sinds die tijd zijn er steeds stappen gezet om duurzamer in te kopen. Dit proces zetten we voort.

De gemeente zal in 2017 het manifest duurzaam inkopen ondertekenen.

- We ondertekenen in 2017 het manifest Duurzaam inkopen.
- We stellen als onderdeel van de afspraken een werkplan op waarbij we het effect ook gaan meten/monitoren.

6. Plan van aanpak duurzaamheid 2020-2025

In MRE-verband is een visie en opgave opgesteld voor het verduurzamen van de regio. De doelen, opgaven en kansen moeten worden vertaald naar de lokale situatie en gekoppeld aan de gemeentelijke visie. Hieruit volgt een taken- en maatregelenpakket voor de gemeente Asten.

- We stellen een PvA duurzaamheid 2020-2025 op.

Instappen in projecten die (elders) lopen en kansrijk zijn voor Asten

Er is veel in beweging op het gebied van duurzaamheid. Om mee te kunnen doen met kansrijke initiatieven in de regio is het nodig snel te kunnen schakelen.

- We reserveren financiële ruimte om in te kunnen stappen in projecten die (elders) gaan lopen en ook voor Asten kansrijk zijn.

Wat zijn de belangrijkste randvoorwaarden?

De belangrijkste randvoorwaarde om de energietransitie te laten slagen is de wil om dit te doen. Op weg naar een duurzaam Asten zullen vele hobbels genomen moeten worden. Volharding in de vorm van passie en tijd zijn nodig om door te kunnen zetten als het even tegen zit en om nieuwe wegen te zoeken waar andere wegen afgesloten worden.

Dit zal van Asten investeringen vergen waar in de gemeentelijke begroting tot nu toe nog geen rekening mee gehouden is.

Wanneer zijn we tevreden?

We zijn tevreden als na 2020:

- Burgers en bedrijven de weg naar de gemeente kunnen vinden en naar tevredenheid geholpen worden als ze ondersteuning nodig hebben bij hun initiatief om te verduurzamen.
- De denktank ingesteld is en functioneert.
- Het ambtelijk apparaat kansen creëert en inspeelt op kansen die zich voordoen op het gebied van duurzaamheid. Dit resulteert in een toename van het aantal gemeentelijke, bedrijfs- en burgerinitiatieven om te verduurzamen.
- Inkoop van diensten, werken en leveringen uitgevoerd wordt conform afspraken in het manifest duurzaam inkopen.
- Er in 2019 een meerjarenplan verduurzaming is vastgesteld voor de gemeentelijke en maatschappelijke gebouwen.
- Een duidelijke toename is te zien in het aantal goed geïsoleerde gebouwen.
- Een duidelijke toename is te zien in het aantal zonnepanelen (op daken).
- We een vastgesteld plan van aanpak duurzaamheid 2020-2025 hebben.

Samengevat willen we een zichtbare versnelling in de verduurzaming van de gemeente Asten bereiken, met name op het gebied van energie, klimaatadaptatie en duurzaam inkopen.

Wie is daarvoor verantwoordelijk? (bestuurlijk en ambtelijk)

De bestuurlijke verantwoordelijkheid ligt bij wethouder Th. Martens. Wethouder Martens wordt ambtelijk ondersteund door de coördinator duurzaamheid M. van Jole.

Wat mag het kosten? (beschikbare budgetten)

2018-2020	Uren duurzaamheid	Geld	opmerking
Ondersteunen burgers en organisaties in samenwerking met provincie	100 uur	€38.000	Overleg met provincie loopt over cofinanciering
Instellen denktank/burgerpanel duurzaamheid 2017 e.v.	50 uur	€2.000	
Bevorderen kennis en kunde ambtelijke organisatie 2017-2019	50 uur	€ 10.000	
Verduurzamen gemeentelijke en maatschappelijke gebouwen	Uren beleid gebouwenbeheer	p.m.	Financiering per project
Bedrijvenbezoek (50)		€ 20.000	Uitvoering door ODZOB
Beleidsregels laadpalen	Uren verkeersbeleid		
Prestatieafspraken woningbouwcorporaties	Uren Ruimtelijke Ontwikkeling		
MRE zonnepanelenproject 2018 e.v.	200 uur	€1.100.000 (aan uit te lenen geld)	Hierover is al beslist in de raad. Uitvoering vanaf 1-1-2018
Beleidsregels zonnevelden	50 uur		
Verlengen GRP 2013-2017	Uren waterbeleid		
Rainproof Voorbereiden project	100 uur	€10.000	Dekking uit rioleringsbudget. Initiële uren uit duurzaamheid
Manifest duurzaam inkopen	550 uur	€ 70.000	€20.000 voor actieplan €50.000 voor projecten
Plan van aanpak duurzaamheid 2020-2025	50 uur	€ 20.000	
Instappen in projecten die (elders) lopen en kansrijk zijn voor Asten/gezamenlijke projecten (binnen MRE, Peel, etc)	300 uur	€ 200.000	
Totaal	900 uur	360.000	Uren en budget conform voorjaarsnota 2017